

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.609/2016/3.szám

A tanács tagjai: . Havasi Péter a tanács elnöke

. Zumbók Péter előadó bíró

. Udvary Katalin bíró

A felperesek: I.rendű felperes

II.rendű felperes

A felperesek képviselője:

. Sándor Attila ügyvéd

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője:

jogtanácsos

Az alperesi beavatkozó:

Biztosító

Az alperesi beavatkozó képviselője:

Dr. Hadnagy Emese ügyvéd

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

écsi Törvényszék 2.Pf.20.029/2016/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

écsi Járásbíróság 8.P.21.194/2012/99.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 500.000 (ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az élettársi kapcsolatban élő felperesek 2010 őszétől első közös gyermeküket várták. A várandósság 32. hetében, 2011. április 1. napján - mivel az I. rendű felperes 24 órája magzatmozgást nem észlelt - a felperesek a védőnő tanácsára felkeresték az alperes Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikájának ambulanciáját. A jelzett panaszokra figyelemmel elvégzett UH vizsgálat során dr. L.G. orvos ellenőrizte a magzat elhelyezkedését, a magzatvíz mennyiségét, a lepény elhelyezkedését, annak érettségét, az esetleges

lepényleválásra utaló jeleket, valamint a szívműködés frekvenciáját és az áramlási viszonyokat. E rutinvizsgálat negatív eredménnyel járt, az orvos normális áramlási viszonyokat állapított meg, a leleten ugyanakkor feltűntette azt is, hogy a vizsgálat alatt magzatmozgás nem volt észlelhető. A vizsgálat eredményét dr. D.I. orvos közölte a felperesekkel, és azt is elmondta nekik, hogy a magzat egyebekben megfelel a számított terhességi kornak, semmi olyan eltérést, elváltozást nem találtak, amely a méhen belüli állapotromlást igazolná. Az ugyanitt elvégzett ambuláns vizsgálat során az orvos renyhe magzatmozgást észlelt, és megállapította, hogy a nyakcsatorna és a méhszáj zárt volt. A felperesek a magzatmozgás hiányára tekintettel a szülés megindítását kérték, de kérelmüket dr. D.I. orvos elhárította és tájékoztatta őket arról, hogy milyen okokból és esetben van helye a szülés megindításának, felajánlotta azonban a felpereseknek azt is, hogy választhatják a klinikai felvételt, vagy azt, hogy naponta flow-metriára, illetőleg magzati szívhang regisztrálásra jelentkeznek, egyúttal kérte tőlük, hogy jöjjenek vissza és a döntésükről tájékoztassák. Dr. D.I. orvos órákkal később visszatért a vizsgálóba és mivel a felperesek ismételten nem jelentkeztek, ebből azt a következtetést vonta le, hogy a klinikai felvételt elutasították és ennek alapján zárta le az ambuláns lapot. Minthogy az I. rendű felperes magzatmozgást továbbra sem észlelt, 2011. április 2. napján a II. rendű felperessel együtt visszatértek az alperes Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikájára, és mivel ott a fizikális vizsgálat során szívhangot nem észleltek, ezért oxitocin tartalmú infúzióval szülés indukciót végeztek. A burokrepesztés során magzatszurokkal kevert magzatvíz ürült, majd a tolófájások hatására megszületett az 1840 gramm súlyú halott leánymagzat, a köldökzsinór egyszer szorosan a nyaka köré volt csavarodva.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperesek keresetükben kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest az I. rendű felperes részére 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, míg a II. rendű felperes részére 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és az összegeknek 2011. április 2. napjától számított késedelmi kamatai megfizetésére.
- [3] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, azt mind jogalapjában, mind pedig összecszerűségében vitatta.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az I. rendű felperesnek 3.000.000 forintot, míg a II. rendű felperesnek 2.000.000 forintot és ezen összeg után 2011. április 2. napjától számított törvényes mértékű késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felpereseknek engedélyezett személyes illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt

kereseti illetékből az elsőfokú bíróság az alperest 300.000 forint megfizetésére kötelezte. A határozat indokolása szerint a perben beszerzett orvosszakértői vélemény tartalmazta, hogy a terhes panaszai és a vizsgálat során a magzatmozgások hiánya miatt indokolt lett volna a CTG vizsgálat végzése is, amelynek alkalmával esetleg észlelni lehetett volna olyan eltéréseket, amelyek a magzat veszélyhelyzetére utalnak. Ennek elmaradása nem jelent ugyan szakmai szabályszegést, de a vizsgálatokat az elvárható gondosság esetén ezzel a vizsgálattal is ki lehetett volna egészíteni. Amennyiben pedig az I. rendű felperes 2011. április 1. napján felvételre kerül, a folyamatos műszeres megfigyelés szolgáltatott volna adatot a magzat állapotrosszabbodására és oxigenizációjának csökkenésére, így mód lett volna korábban beavatkozni. Az elsőfokú bíróság rögzítette azt is, hogy az ambuláns vizsgálatok elmulasztása és a magzat halála között ok-okozati kapcsolat nincs, illetőleg e tekintetben orvos-szakmai szabályszegés nem történt. A Dr. D.I. szakorvos által kiállított ambuláns lap tartalma szerint azonban nem volt megállapítható az, hogy a kellő gondosság körében, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) előírásainak megfelelően megtörtént-e a felperesek szakszerű, egyéniesített kioktatása a felmerült panaszok és elvégzett UH vizsgálat eredményéhez igazodóan, valamint a figyelem felhívása arra, hogy milyen következményekkel jár az, ha a klinikára történő befekvés helyett a távozást választják. A kezelőorvosnak erre a lehetséges veszélyhelyzetre fel kellett volna hívni az amúgy laikus felperesek figyelmét és tájékoztatni kellett volna őket arról is, hogy a javasolt vizsgálatok, beavatkozások elvégzésének, illetve elmaradásának mik a lehetséges előnyei és kockázatai [Eütv. 13. § (1) és (2) bekezdése]. Az elsőfokú bíróság a fentiek alapján a felperesek kárkövetelésének jogalapját megalapozottnak találta és kiemelte, hogy ha valószínűsíthető, hogy az időben, jól végzett kezelés mellett akár minimális esélye lett volna a magzatnak az életben maradásra, akkor a felelősség megállapítható. Ehhez képest nem volt elfogadható az alperesnek az a védekezése, hogy a szülés esetleges megindítása esetében is az oxigénhiányos állapot miatt sérült csecsemő született volna. Az elsőfokú bíróság a felperesek károsulti közrehatását azért nem tartotta megállapíthatónak, mert a felperesek nem kaptak megfelelő tájékoztatást a magzatmozgás hiányával összefüggésben a lehetséges további gyógykezelési módszerekről, a klinikai befekvés előnyeiről és hátrányairól, az esetleges veszélyhelyzet felderítésének további módszereiről, szükségéről, és bár önként döntöttek amellet, hogy a hazatávozás lehetőségét választják, de döntésük a kellő információ, illetve a megfelelő tájékoztatás hiányán alapult. A nem vagyoni kártérítés összegszerűsége körében az elsőfokú bíróság értékelte azt, hogy a felperesek a káreseményt követően alapvetően befelé fordultak és elzárkóztak a külvilágtól, és míg az I. rendű felperesnél a magzat elvesztését követő fél-egy éven belül közepesen súlyos pszichés

sérülés volt vélelmezhető, addig a II. rendű felperes esetében enyhe fokú pszichés zavar jellemzői voltak rögzíthetők, illetve valószínűsíthetők. A le nem rótt illetékről szóló döntését az elsőfokú bíróság azzal indokolta, hogy a feleket a pernyertesség-pervesztesség arányához igazodóan, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1)-(2) bekezdései alapján kötelezte az állam javára történő illetékfizetésre.

- [5] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében - helyes indokainál fogva - helybenhagyta. Az alperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel kifejtette, hogy az elsőfokú eljárásban felmerült illeték viselése alól az alperes nem volt mentesíthető, mert az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § (1) bekezdésének c) pontja és (2) bekezdése alapján csak a másodfokú eljárásban illetve meg a teljes személyes illetékmentesség, a (2) bekezdés szerinti igazolást ugyanis csak a fellebbezése mellékleteként csatolta. Emiatt az alperesi fellebbezéssel kapcsolatos eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam kellett, hogy viselje.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítéletet az alperes támadta felülvizsgálattal, kérve annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az általa fizetendő nem vagyoni kártérítés összegének az I. rendű felperes esetében 1.200.000 forintra, a II. rendű felperes esetében 800.000 forintra való leszállítását. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság által levezetett logikai okfejtés hibás, hiszen ha a magzat halála nincs okozati összefüggésben az alperesi magatartással (mulasztással), akkor a tájékoztatási kötelezettség elmaradása sem alapozza meg az alperes kártérítési felelősségét. Amennyiben az alperesnek az elsőfokú bíróság által hiányolt agitálására az I. rendű felperes az osztályos felvétel mellett dönt, akkor lehetőség lett volna ugyan CTG vizsgálat elvégzésére, de az legfeljebb a magzat aktuális állapotáról, azaz a vizsgálat ideje alatt szolgált volna többletinformációval, és azt komplettírozta volna, a már kialakult agykárosodáson azonban nem változtatott volna, ahogy nem alapozott volna meg koraszülést, tehát terápiás konzekvenciája sem lett volna. Az alperes arra is utalt, hogy az a tény, hogy az I. rendű felperes maga döntött úgy az orvos felajánlása ellenére, hogy nem megy vissza, mindenképpen a felperesek terhére esik, és károsulti közrehatásként értékelendő. Az alperes a fentiekre tekintettel hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet a Pp. 3. § (3) bekezdésébe, 163. § (3) bekezdésébe és 206. § (1) bekezdésébe ütközik. Sérelmezte továbbá azt, hogy a teljes személyes illetékmentessége és a másodfokú eljárásban utólagosan csatolt nyilatkozat ellenére a bíróságok az elsőfokú eljárásban felmerült illetékfizetési kötelezettség alól nem mentesítették.

- [7] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése és 275. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.
- [9] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [10] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a Pp. 3. § (3) bekezdésének megsértését állította. Az e törvényhely által megkövetelt, a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről szóló előzetes tájékoztatást ugyan az elsőfokú bíróság a feleknek nem adott, de ez az alábbiak miatt nem minősült az ügy érdemi elbírálására lényegesen kiható, s ezáltal a Pp. 275. § (4) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási szabálysértésnek. A Polgári perrendtartás tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2009. (VI.24.) PK vélemény 3. pontja értelmében a tájékoztatást a bíróságnak a fél részére az eljárás olyan szakaszában kell megadnia, amikor a bizonyítandó tények már ismertek és megállapítható, hogy a fél nincs kellőképpen tisztában bizonyítási kötelezettsége tartalmával. A perbeli esetben az alperes már az első tárgyaláson benyújtott, az érdemi védekezését tartalmazó előkészítő iratban közölte a bizonyítási teher alakulásával kapcsolatos helyes álláspontját, a bizonyításra szoruló tényeket helyesen ismerte fel, azokra vonatkozóan előterjesztette a tanúbizonyítási indítványait és igazságügyi orvosszakértő kirendelésére is indítványt tett. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően folytatta le a tényállás feltárásához szükséges bizonyítást, a kereset jogalapját érintő további bizonyítási indítványa pedig az igazságügyi orvosszakértő meghallgatása után, a mulasztásnak a Pp. 141. § (6) bekezdésében írt perjogi jogkövetkezményére történt korábbi bírói figyelmeztetés ellenére az alperesnek sem volt. A Pp. 3. § (3) bekezdésének sérelme kapcsán a Kúria a fentiekben kifejtettek mellett utal az ítélet hatályon kívül helyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2014. (VI.30.) PK vélemény 5. pontjában foglaltakra. E szerint a Pp. 3. § (3) bekezdésének az absztrakció és az általánosság magas szintjén megfogalmazott alapelvi rendelkezése nem alkalmazható olyan generálklauzulaként, amellyel a konkrét ügy egyedi tényállásától függetlenül bármely hatályon kívül helyezés megindokolható. Ezért önmagában a Pp. 3. § (3) bekezdésében írt szabályok megsértése a hatályon kívül helyezést megalapozó jogsértésként nem értékelhető.
- [11] A jogvita eldöntése szempontjából releváns és a bíróságok által figyelembe nem vett köztudomású tény az alperes a felülvizsgálati

kérelmében nem jelölt meg, és olyan tényre sem utalt, amiről a bíróságoknak hivatalos tudomása kellett, hogy legyen, ezért a Pp. 163. § (3) bekezdése sérelmére történt hivatkozása nem volt értelmezhető.

- [12] Az alperes a felülvizsgálat alapjául szolgáló jogszabálysértésként a Pp. 206. § (1) bekezdésének feltüntetésével a bíróságok bizonyítékértékelési tevékenységét támadta, anélkül azonban, hogy kifejezetten megjelölte volna, hogy álláspontja szerint melyek a megalapozatlan ítéleti ténymegállapítások. Ehhez képest a voltaképpen általa sem vitatottan helyes tényállásból eltérő jogi következtetések levonását tartotta indokoltnak, a jogerős ítéleti álláspontot a felelősség megállapítása körében nem osztotta. A bíróságok ugyanakkor a bizonyítékok helyes és logikai ellentmondástól mentes, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő értékelésével jutottak arra a következtetésre, hogy az alperes az Eütv. 13. § (1)-(2) bekezdéseiben előírt tájékoztatási kötelezettségét elmulasztotta, s ezáltal a magzat életben maradási esélye csökkent, amely olyan károsodás, ami megalapozza az alperes kártérítési felelősségét. Abból a jogerős ítéletben is értékelt szakértői megállapításból, hogy az ambuláns vizsgálatok elmulasztása és a magzat halála között nincs ok-okozati kapcsolat és e tekintetben orvos-szakmai szabályszegés nem történt, az alperes a felülvizsgálati kérelmében tévesen következtetett arra, hogy emiatt a tájékoztatás elmaradása sem alapozza meg a kárfelelősségét. A szakértő ugyanis - miként az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása tartalmazza - azt is megállapította, hogy a terhes panaszai és a vizsgálat során a magzatmozgások hiánya miatt indokolt lett volna a CTG vizsgálat végzése is, amelynek alkalmával esetleg észlelni lehetett volna olyan eltéréseket, amely a magzat veszélyhelyzetére utalnak, és a vizsgálatokat az elvárható gondosság esetén ezzel a vizsgálattal is ki lehetett volna egészíteni. Ugyanakkor azt is tartalmazta a szakértői vélemény, hogy a 2011. április 1-jei felvétel esetén a folyamatos műszeres megfigyelés szolgáltatathatott volna adatot a magzat állapotának rosszabbodására és oxigenizációjának csökkenésére, s így mód lett volna korábban beavatkozni. Ezzel kapcsolatos tájékoztatás viszont az orvosi dokumentáció (ambuláns lap) tartalma, valamint a vizsgálatban részt vett dr. D.I. orvos és P.Á. asszisztens tanúvallomásai szerint sem történt, arra önmagában, a javasolt vizsgálat elvégzésének, illetve elmaradásának lehetséges előnyeinek és kockázatainak az Eütv. 13. § (2) bekezdésének c) pontja által a tájékoztatási kötelezettség körében előírt ismertetése nélkül a klinikai felvétel és a naponkénti flow-metria, illetve magzati szívhang regisztrálás egyenértékű opcióként való felajánlása nyilvánvalóan nem lehetett alkalmas. Ebből következően téves az a felülvizsgálati álláspont is, hogy a felajánlott klinikai bent fekvés visszautasításával a felperesek közrehatottak a kárak bekövetkeztében, hiszen éppen a megfelelő tájékoztatás hiánya miatt

döntöttek a távozás mellett. A kártérítési felelősség szempontjából ugyancsak irreleváns volt az az alperes érdemi védekezésében hivatkozott, és a felülvizsgálati kérelemben is megismételt szakértői megállapítás, miszerint az oxigénhiányos állapot miatt a koraszülés megindítása esetén is agykárosodott gyermek született volna. A felelősség megállapításának alapjául ugyanis a már kifejtettek szerint a magzat életben maradási esélyének csökkenése, és végeredményben elvesztése szolgált, és a szakértő utóbbi megállapítása éppen azt támasztja alá, hogy a magzat veszélyhelyzetére tekintettel indokolt korábbi beavatkozás esetén lett volna esély az élveszülésre.

- [13] Az alperes eshetőlegesen, a nem vagyoni kártérítések összegének leszállítására irányuló felülvizsgálati kérelme sem volt teljesíthető. A bíróságok a nem vagyoni hátrányok megállapításánál értékelendő körülményeket teljes körűen feltárták, és azokat a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerint, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapították meg. Ennélfogva a nem vagyoni kártérítésnek az egyébként is mérlegeléssel meghatározott mértéke a felülvizsgálati eljárásban sikerrel nem volt támadható. A felülvizsgálati kérelem ráadásul a már említett törvényhelyek megsértésére hivatkozáson túl a bizonyítékok helytelen, okszerűtlen értékelésére e körben egyáltalán nem utalt.
- [14] Az elsőfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben helytállóan kötelezte az alperest a pervesztessége arányában a le nem rótt kereseti illeték megfizetésére. Az Itv. 5. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti teljes személyes illetékmentességére ugyan az alperes már az elsőfokú eljárásban is hivatkozott, de az csak az Itv. 5. § (2) bekezdésében írt feltételek fennállta esetén illette meg, amelyről az eljárás megindításakor az Itv. 5. § (3) bekezdésének megfelelően írásban nyilatkoznia kellett volna. Ezzel kapcsolatban téves volt az a felülvizsgálati kérelemben kifejtett álláspont, hogy az elsőfokú bíróságnak a nyilatkozattételi kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeire figyelmeztetnie kellett volna az alperest; a jogi képviselővel eljáró fél esetében ugyanis a bíróságot a Pp. 7. §-ának (2) bekezdéséből és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (2) bekezdéséből következően ilyen kötelezettség nem terheli. Az Itv. 5. § (3) bekezdése által megkövetelt nyilatkozattételi kötelezettség elmulasztása folytán az alperest az elsőfokú eljárásban a teljes személyes illetékmentesség nem illette meg és a kereseti illeték megfizetése alól az igazolás utólagos, a fellebbezési eljárásban történt csatolása sem mentesíthette.

Záró rész

- [15] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a

Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

- [16] Az alperes teljes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.
- [17] A felpereseknek a felülvizsgálati eljárásban perköltsége nem merült fel, ezért erről rendelkezni nem kellett.

Budapest, 2016. október 19.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó
bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bírósági ügyintéző

HM